

RABHADH

Caithfear an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabha(i)r ag deireadh an scrúdaithe,
nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduimhir anseo ⇒

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2015

DÉ CÉADAOIN, 17 MEITHEAMH, MAIDIN 9.30 - 12.00

EACNAMAÍOCHT TALMHAÍOCHTA – GNÁTHLEIBHÉAL
(320 marc)

Freagair **cúig cheist déag** as Cuid 1 agus **ceithre** cheist as Cuid 2.
Níor cheart duit níos mó ná uair an chloig a chaitheamh le Cuid 1.

CUID 1 (120 marc)

Freagair **cúig cheist déag**.
Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh.
Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (8 marc).

CUID 2 (200 marc)

Freagair **ceithre** cheist.
Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.
Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (50 marc).
Ná scríobh freagraí Chuid 2 ar an gceistpháipéar seo.

**NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS LEIS AN/NA (bh)FREAGARLEABHA(I)R
A ÚSÁIDTEAR CHUN NA CEISTEANNA I gCUID 2 A FHREAGAIRT.**

Cuid 1 (120 marc)

Freagair **cúig cheist déag**.

Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc

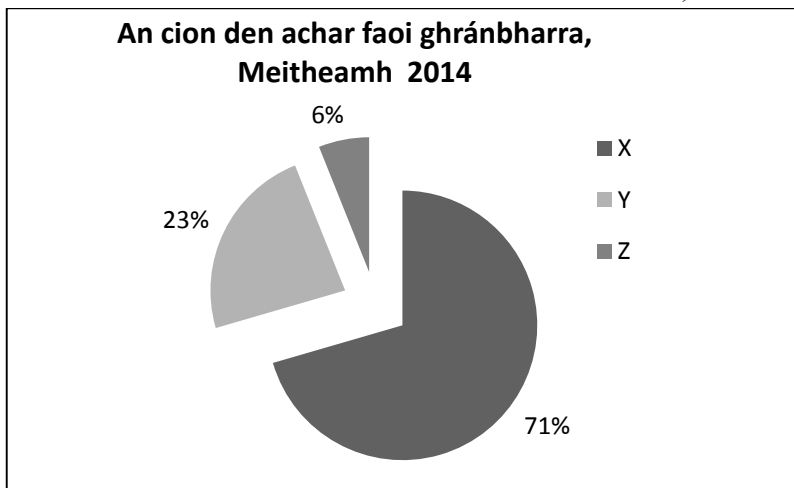
- Luaigh **dhá** phríomhchinneadh eacnamaíochta faoi earraí agus sheirbhísí a dhéantar taobh istigh de chóras an mhargaidh:
 - _____
 - _____
- Luaigh sampla **amháin** as an talmhaíocht de **gach ceann** díobh seo a leanas:
 - Toisc tháirgeachta _____
 - Ionchur idirmheánach _____
- Is é ioncamleasteachas an éilimh (YED) ar Earra X ná - **0.75**. Ciallaíonn sé seo:
 - Go dtiocfadh **méadú / laghdú** 7.5 % ar an gcainníocht a d'éileofaí dá dtiocfadh méadú 10% ar an ioncam.
 - Gur Earra **normálta / lagmheasa** é X. [Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]
- Is é an cion den Olltáirge Intíre (OTI) a sholáthraíonn an talmhaíocht i ngeilleagair ardfhorbartha ná:
 níos lú ná 5% 10% - 15% 20% - 25% [Cuir tic (✓) sa bhosca cúí.]
 - Is sampla í an talmhaíocht de chineál áirithe tionscail. Cén cineál?
 Treasach Tánaisteach Príomhúil [Cuir tic (✓) sa bhosca cúí.]
- Luaigh **dhá** aidhm de chuid an Chomhbheartais Talmhaíochta (CAP) mar atá leagtha amach i gConradh na Róimhe i 1957:
 - _____
 - _____
- Bain úsáid as focail atá sa liosta seo a leanas chun an abairt thíos a chomhlánú:

Ioncam	A Uasmhéadú	A Mhéadú	Áirgiúlacht
--------	-------------	----------	-------------

(Tá focal amháin díobh sin nach bhfuil feidhm leis agus ní ceadmhach aon fhocal eile díobh a úsáid níos mó ná aon uair amháin.)

“Feirmeoir atá ag iarraidh an brabús _____, déanfaidh sé an t-aschur _____ má tá _____ imeallach an aonaid deiridh a tháirgtear níos mó má a chostas imeallach.”

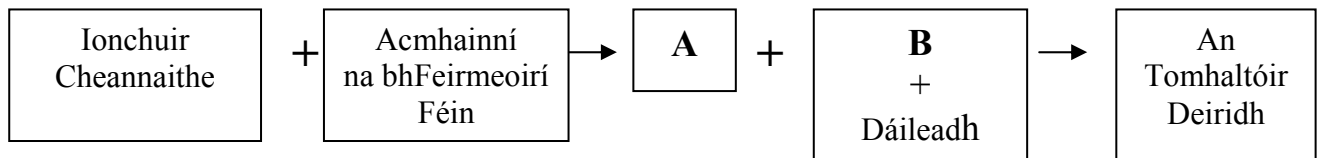
7. (i) Tomhaistear an boilsciú de réir méadú air seo:
 CBL PIT [*CPI*] OTN [*GNP*] [Cuir tic (✓) sa bhosca cúí.]
- (ii) Má mhéadaíonn praghas iarbhír (ainmniúil) an mhargaidh ar phrátaí de 10% le linn boilsciú 4% a bheith ann, ansin tá fíorphraghas an mhargaidh ar phrátaí tar éis:
 Ardú Titim Fanacht gan athrú [Cuir tic (✓) sa bhosca cúí.]
8. I dtionscal lániomaíoch ar nós na talmhaíochta, (i) **bíonn smacht iomlán / bíonn roinnt smachta / ní bhíonn smacht ar bith** ag an bhfeirmeoir aonair ar an bpraghas margaidh a fhaigheann sí ar a cuid táirgí. Dá bhrí sin, tá cuar an éilimh ar a cuid táirgí (ii) **ingearach / cothrománach / claonta anuas**.
 [Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]
9. Luaigh **dhá** eagraíocht náisiúnta a dhéanann ionadaíocht thar ceann leasa fheirmeoirí na hÉireann agus a dteaghlach:
 (i) _____
 (ii) _____
10. Luaigh cé acu díreach nó indíreach atá **gach** ceann de na cánacha seo a leanas:
 [Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i), (ii) agus (iii).]
- (i) Cáin Ioncaim: **Díreach / Indíreach** (ii) Cáin Bhreisluacha: **Díreach / Indíreach**
- (iii) Cáin ghnóthachan caipitiúil: **Díreach / Indíreach**
11. Taispeánann an phíchart thíos cion na talún gránbhairr a bhí faoi chruithneacht, faoi eorna agus faoi choirce in Éirinn i Meitheamh 2014. Luaigh cén barr a dtagraíonn X, Y agus Z dó. (Ní ceadmhach ainm bairr a chur isteach ach aon uair amháin.)

Cion	Barr
X (71%)	
Y (23%)	
Z (6%)	

12. “Is sampla de dhliteanas reatha é rótharraingt bhainc.”
 Mínigh an ráiteas sin: _____
13. Luaigh **dhá** sheirbhís a sholáthraíonn Teagasc d’fheirmeoirí na hÉireann:
 (i) _____
 (ii) _____

14. Ainmnigh na comhpháirteanna A agus B agus comhlánaigh slabhra soláthair an bhia i gcás an ime.

A = _____ B = _____

15. Dá dtitfeadh luach an euro (€) in éadan phunt steirling na RA (£), cén toradh a mbeifí ag súil leis i gcás gach ceann díobh seo a leanas? [Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]

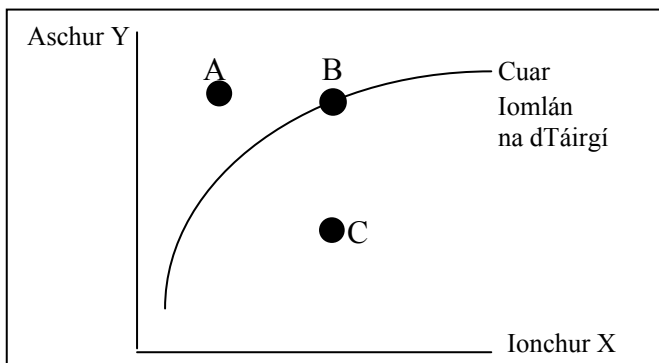
- (i) **Praghas** cháis na hÉireann sna hollmhargaí sa Ríocht Aontaithe:

Ardú Laghdú Gan athrú

- (ii) An **tÉileamh** ar cháis Shasana sna hollmhargaí in Éirinn:

Ardú Laghdú Gan athrú

16. Luaigh cé acu pointe, A, B nó C, sa léaráid thíos, atá éifeachtúil go teicniúil, neamhéifeachtúil go teicniúil agus doshroichte go teicniúil faoi láthair. (Ní ceadmhach aon phointe díobh a lua níos mó ná aon uair amháin.)

- (i) Tá Pointe ___ éifeachtúil go teicniúil.
(ii) Tá Pointe ___ neamhéifeachtúil go teicniúil.
(iii) Tá Pointe ___ doshroichte go teicniúil.

17. (i) In 2014, bhí meánráta an fháis gheilleagraigh in Éirinn thart ar: 1% 5% 10%

- (ii) In 2014, bhí meánráta na dífhostaíochta in Éirinn thart ar: 11% 18% 20%

[Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]

18. Glac leis gur neamhleaisteach foirfe atá soláthar na talún talmhaíochta. Cuir in iúl cén tionchar orthu seo a bheadh ag ardú san éileamh ar thalamh: [Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]

- (i) Praghas na talún: **Ardú** **Laghdú** **Gan athrú**

- (ii) Cainníocht mhargaidh na talún: **Ardú** **Laghdú** **Gan athrú**

19. (i) Líon na mballstát san AE ar 1 Eanáir 2015: 24 28 32

- (ii) An líon de bhallstáit an AE i limistéar an euro ar 1 Eanáir 2015: 19 22 24

[Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart ar (i) agus (ii).]

20. Luaigh **dhá** phrionsabal de chuid ghluaiseacht na gcomharchumann talmhaíochta.

(i) _____

(ii) _____

Ná dearmad an ceistpháipéar seo a thabhairt ar ais leis an/na (bh)freagarleabha(i)r a úsáidtear chun na ceistanna i gCuid 2 a fhreagairt.

Cuid 2 (200 marc)

Freagair **ceithre** cheist.

Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (50 marc).

Ná scríobh freagraí **Cuid 2** ar an gceistpháipéar seo.

1. Taispeánann an tábla thíos sceidil bhliantúla an tsoláthair agus an éilimh ar Earra X.

Praghas (€ an tona)	25	30	35	40	45	50	55
Soláthar (na milliúin tona)	0	4	8	12	16	20	24
Éileamh (na milliúin tona)	24	22	20	18	16	14	12

- (a) (i) Tarraing cuar éilimh agus cuar soláthair an mhargaidh óna sonraí sa tábla thuas. Lipéadaigh an dá ais agus an dá chuar. (Is ceadmhach grafpháipéar a úsáid faoi choinne na ceiste seo.)
- (ii) Luaigh praghas cothromaíochta agus cainníocht chothromaíochta Earra X.
- (b) D'fhéadfadh cuar an éilimh ar Earra X nó cuar soláthair an Earra X bogadh ar dheis nó ar chlé ar na cúiseanna a leanas:
- Méadú ar ioncam na dtomhaltóirí
 - Laghdú ar chostas an ionchuir

I gcás **gach** ócáide díobh sin thuas, freagair na trí cheist a leanas:

- (i) Luaigh cé acu cuar an éilimh nó cuar an tsoláthair a bhogadh
- (ii) Luaigh cé acu ar dheis nó ar chlé a bhogfaidh an cuar a luann tú
- (iii) Luaigh an tionchar ar phraghas an mhargaidh agus ar chainníocht an mhargaidh.
- (c) Mínigh an coincheap *earraí ionaid sa tomhaltas* agus tabhair sampla **amháin** as earnáil an agraibhia.

(50 marc)

2. (a) *De réir Dhaonáireamh na hÉireann in 2011, is i gceantair tuaithe atá cónaí ar 1.7 milliúin duine nó 38% den daonra náisiúnta.*

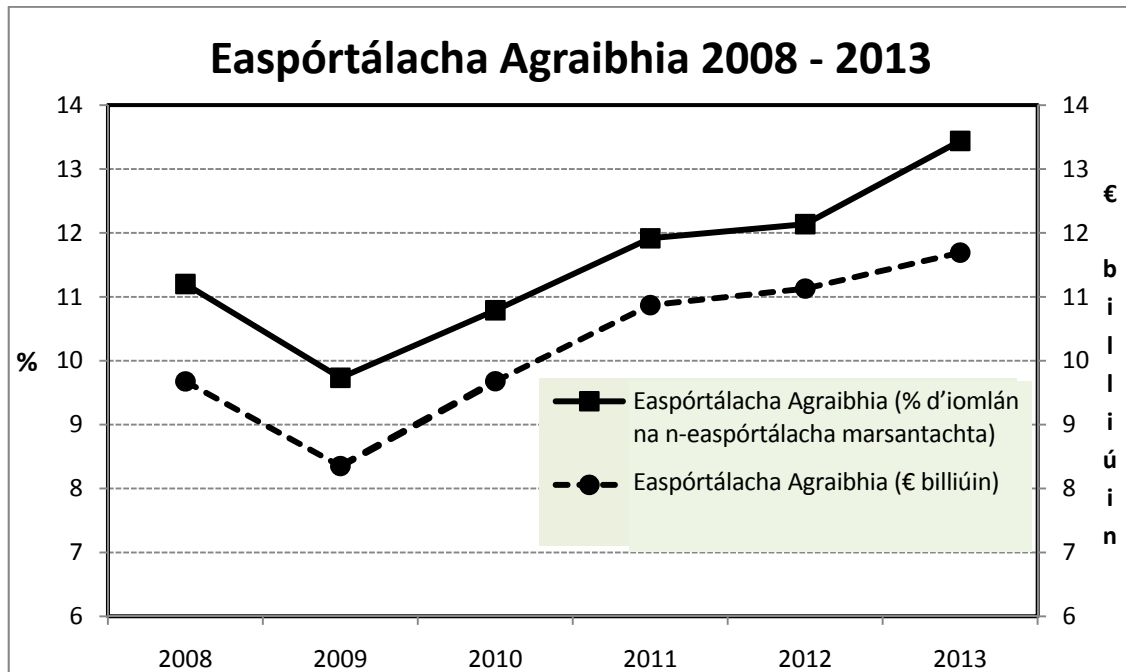
Tabhair breac-chuntas ar **dhá** shlí a gcuireann an fheirm theaghlaigh le pobail áitiúla i gceantair tuaithe.

- (b) *In Aibreán 2015, cuireadh deireadh le córas cuótaí bainne an AE a cuireadh i bhfeidhm i 1984.*
- (i) Déan cur síos ar conas a d'oibrigh na bunghnéithe de chóras na gcuótaí bainne ag leibhéal na feirme.
- (ii) Mol **trí** shlí a bhféadfadh feirmeoireacht déiríochta na hÉireann a bheith éagsúil leis an tslí a mbíodh sí faoi chóras na gcuótaí.

(50 marc)

3. “Is í an fheirmeoireacht [earnáil an Agraibhia san áireamh] an tionscal dúchasach is mó atá againn.”
(An tAire Airgeadais, Cáinainnéis 2015, 14 Deireadh Fómhair 2014)

- (a) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** shlí, seachas easpórtáil earraí talmhaíochta, a gcuireann earnáil Agraibhia na hÉireann go dearfach leis an ngeilleagar náisiúnta.
- (b) Agus tú ag baint úsáide as an eolas sa líne-chairt thíos, tabhair breac-chuntas ar thábhacht earnáil an Agraibhia do na heaspórtálacha náisiúnta agus don gheilleagar náisiúnta idir 2008 agus 2013.

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh

- (c) An dóigh leat go bhfuil ionchais easpórtálacha Agraibhia na hÉireann dearfach nó diúltach sna cúig bliana atá romhainn amach? Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúis chun tacú le do fhreagra. (50 marc)

4. Léiríonn an Clár Comhardaithe a leanas feirm churadóireachta Eoin mar a bhí ar 31 Nollaig 2014.

Dlíteanas fhadtéarmacha	€ 125,000	Sócmhainní seasta	€ 500,000
Dlíteanas reatha	€ 75,000		
Glanfhiúchas	€ 400,000	Sócmhainní reatha	€ 100,000
	-----		-----
<i>Iomlán na nDlíteanas</i>	<u>€ 600,000</u>	<i>Iomlán na Sócmhainní</i>	<u>€ 600,000</u>

- (a) (i) Tabhair breac-chuntas ar an rud a seasann figiúr an ghlanfhiúchais, €400,000, dó i gcás fheirm Eoin.
- (ii) Luaigh sampla **amháin** de shócmhainn reatha agus sampla **amháin** de dhliteanas fadtéarmach a d'fhéadfadh a bheith ann i gcás fheirm Eoin.
- (iii) Is é 0.5:1 cóimheas na bhfiachas leis an nglanfhiúchas ar fheirm Eoin, i.e. $\frac{125,000+75,000}{400,000}$. An bhfuil staid airgeadais fhadtéarmach na feirme go maith? Mínigh do fhreagra.
- (b) (i) Luaigh cineál **amháin** árachais a d'fhéadfadh Eoin a thógáil i gcomhthéacs a ghnó feirme.
- (ii) Tabhair breac-chuntas ar chuspóir an árachais seo.

(50 marc)

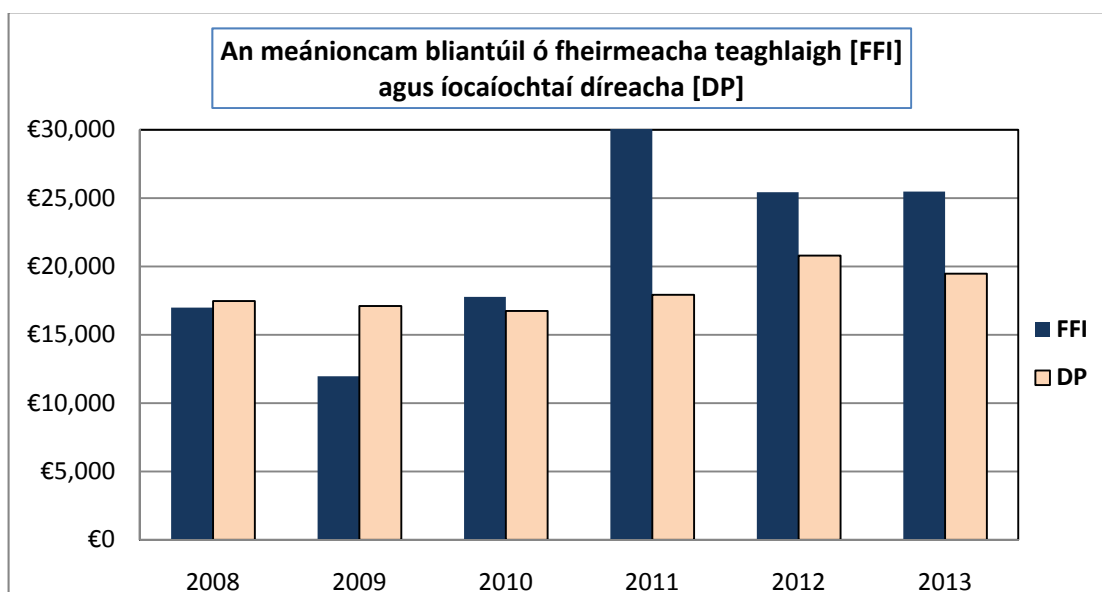
5. Baineann na cuntais feirme seo a leanas le feirm dhéiríochta Mháire:

Díolacháin lúide ceannacháin:	Bainne	€120,000
	Beostoc	€30,000
	Barra	€3,500
Costais Athraitheacha		€30,000
Tomhaltas a dtáirgeachta féin ag an teaghlach		€4,000
Athrú ar fhardail		+ €5,000
Costais sheasta :	Dímheas ar innealra agus ar fhoirgnimh	€4,500
	Speansais oibrithe a hinnealra féin	€2,000
	Ús ar iasacht feirme	€2,500
	Eile	€12,500

- (a) Ríomh iad seo a leanas agus tú ag taispeáint do chuid oibre go léir i **ngach** cás:
- (i) Aschur na feirme (ii) Ollchorrlach na feirme (iii) Ioncam fheirm an teaghlaigh.
- (b) Luaigh **dhá** chostas athraitheacha a d’fhéadfadh a bheith ann i gcás feirm dhéiríochta thipiciúil mar fheirm Mháire.
- (c) Mínigh an téarma *dímheas* mar atá sé i gcuntais Mháire.

(50 marc)

6. (a) Taispeánann an graf thíos an meánioncam ó fheirmeacha teaghlaigh (FFI) agus na híocaíochtaí díreacha (DP) a fuarthas ar fheirmeacha in Éirinn sna blianta ó 2008 go 2013. Foinsé: Teagasc

- (i) Mínigh, agus tú ag tagairt don ghráf thuas, an coincheap luaineacht (i.e. athraitheacht) na n-ioncam ó fheirmeacha.
- (ii) Luaigh **dhá** íocaíocht dhíreacha a fhaigheann feirmeoirí in Éirinn.
- (iii) “Tá íocaíochtaí díreacha tábhachtach d’fheirmeoirí in Éirinn.”
Mínigh an abairt sin agus tú ag tagairt don ghráf thuas.
- (b) Tabhair breac-chuntas ar chúis **amháin** a bhfuil claonadh níos láidre i Rialtas na hÉireann agus/nó san AE idirghabháil sna margáí talmhaíochta ná sna margáí neamh-thalmhaíochta.

(50 marc)

Ná dearmad an ceistpháipéar seo a thabhairt ar ais leis an/na (bh)freagarleabha(i)r a úsáidtear chun na ceisteanna i gCuid 2 a fhreagairt.

Leathanach Bán